

MOMENTUMnytt

ÅRGANG 2 NR. 3 1997

Medlemsbladet for medlemmer av MOMENTUM - Foreningen for Arm- og Benprotesebrukere

Er nordmenn i sin
alminnelighet et
usunt og dovent
folkeferd?

I følge
Rikstrygdeverkets
Rundskriv av 1.
mai 1997 - JA!
side 7

Minekonferansen
i Oslo
En halv seier
eller
en gedigen
katastrofe?
side 4 og 5

Proteser
forankret
i skjelettet -
et alternativ for
de som har
problem
med å bruke
hylseproteser?
side 8

Velkommen med
egne meninger

Ros/ris
Alt er like
kjærkomment

Fordi uten
tilbakemelding -
ingen utvikling
side 3

MOMENTUM

Foreningen for Arm- og Benprotesebrukere

MOMENTUMnytt nr. 3/97

Utgiver: Medlemmene av
MOMENTUM, Grinistubben 6,
1343 Eiksmarka. Tlf. 67 14 79 42

Utkommer 4 ganger årlig.

Redaktør: Anita Baastad,
Grinistubben 6, 1343 Eiksmarka.
Tlf: 67 14 79 42.

Layout og sats: Anita Baastad
Trykk: Wisa Grafisk as

Styret:

Leder Nils-Odd Tønnevoll,
tlf.: 22 44 87 97 (arbeid)
fax: 22 44 33 19
Nestleder Geir Liang Jensen,
mbl.tlf.: 92 02 03 02
Kasserer Nils Anders Hellberg,
tlf.: 66 79 74 31
Sekretær Anita Baastad,
tlf.: 67 14 79 42
Styremedlem Kjellaug Meyer,
tlf.: 32 82 07 10
Varamedlem Ole Meyer,
tlf.: 32 82 02 67

Internett:

[http://www.pvv.ntnu.no/~slj/
momentum/](http://www.pvv.ntnu.no/~slj/momentum/)

Årskontingent:

- Hovedmedlemskap for protesebrukere minimum kr. 150.-
- Støttemedlemskap for pårørende og profesjonelle minimum kr. 100.-
- Støttemedlemskap bedrift koster kr. 300.- (Gaver utover dette beløp mottas med takk)

Bankforbindelse: Postbanken
Kontonummer: 0814.51.71459

Forside - Kilde:
Utgave 41

STEP forward
1995

LEDER

Medlemsmøtet med foredrag av Prof. dr. juris Asbjørn Kjønstad var en suksess. Kasserer Nils Anders Hellberg deler sin opplevelse av møtet med dere i dette nummeret.

MOMENTUM har fått åtte nye medlemmer i løpet av de siste ukene og vi ønsker dere hjertelig velkommen.

I forbindelse med navneskiftet vil det bli utarbeidet nye innbetalingsblanketter. Inntil disse er ferdige får nye medlemmer en vanlig innbetalingsblankett fra oss.

Vi i styret vet at det er behov for MOMENTUM. Derfor skal vi stå på.

Nå ser vi fram til Julebordet og ønsker dere alle sammen vel møtt, med eller uten følge.

Med vennlig hilsen

Nils-Odd Tønnevoll

Leder

REDAKTØRENS SPALTE

Kjære Medlem!

Heldige Bolla Pinnsvin!

Det var ingen lat byråkrat bak skrivebordet med firkantede paragrafer i hodet som avgjorde hennes skjebne. Snille folk tok hånd i hanske og laget en protese til Bolla Pinnsvin. Om hun ikke ser ut som før - hva gjør vel det? Gresset er grønt for alle!

Du finner stoff fra minekonferansen i dette nummeret. Det er ikke gladlesning, men kan være en påminnelse om hvor heldige vi er som bor i Norge. Våre veier og jorder er fri for miner. Vi får enn så lenge proteser - uten egenandel. Det er stort det.

og derigjennom bidra til at protesebrukere får større selvtilit og kontroll over sine egne liv.

Som protesebruker har du sikkert opplevet både nederlag og komiske situasjoner? Tragikomiske kanskje? Har du brukt svart humor for å overleve der og da?

Fortell! Fortell!

Har du problemer i forbindelse med det å bruke protese(r)? Nestleder Geir Liang Jensen, lege- og protesebruker -, vil svare på dine spørsmål. Med andre ord er MOMENTUMnytt i ferd med å etablere en fast legespalte.

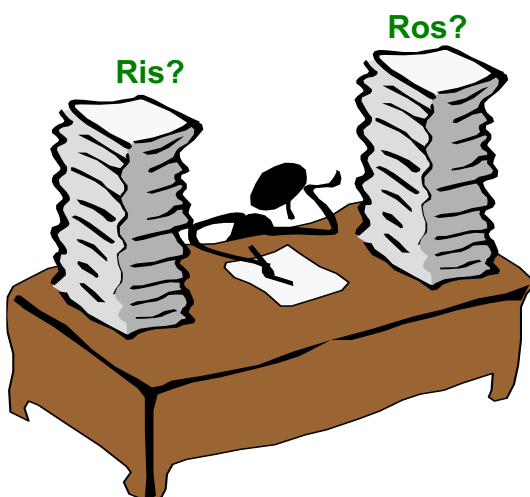
Vi planlegger også en fast spalte hvor du kan stille spørsmål om dine juridiske rettigheter.

MØTEPLASSEN er ment å bli en spalte hvor du kan - ja nettopp - møte andre for utveksling av meninger og erfaringer.

Kjære Medlem - vær vennlig og benytt deg av muligheten til å komme med egne meninger om likt og ulikt.

Min ambisjon som redaktør er at MOMENTUMnytt skal utvikle seg til et medlemsblad hvor alle kjenner seg igjen og finner noen de kan utveksle erfaringer med. Det lar seg vanskelig gjøre hvis ingen stikker hodet frem.

Som redaktør er jeg glad for ros - og jeg tåler ris. Helt sant!

En leser av siste MOMENTUMnytt etterlyste vanlige hverdagshelter. Dennis og Todd fikk han komplekser av. For mange protesebrukere er det å klare og gå noen få skritt en seier i seg selv. Så sant, så sant! Jeg tar det til etterretning. MOMENTUMs primære oppgave er å spre informasjon

Med de beste hilsner og håp om tilbakemelding

FAKTA OM ANTIPERSONELLMINER

- ◆ ca. 110 millioner landminer er plassert rundt omkring i verden
- ◆ Tusenvis av mennesker dør eller lemlestes for livet hvert år som følge av landminene
- ◆ det er 100 ganger dyrere å fjerne en landmine enn å legge ut en.
- ◆ Landminekonferansen i Oslo håpet på en enighet om totalforbud mot utleggelse av miner. Avtalen skal ratifiseres i Ottawa.

Den unge mannen på bildet overvar sammen med en venn konferansen. De to besøkte også Berg videregående skole hvor de fortalte om grusomme opplevelser som gjorde et sterkt inntrykk på elevene.

De er tilfeldige ofre for mineutleggelsen i Thailand. 14 og 21 år gamle ble de lemlestet. Foruten å lage sine egne proteser, må de ofte lage proteser til barn og kvinner som rammes av de utlagte minene.

MOMENTUM spør om det er noe vi på nåværende tidspunkt kan gjøre for disse to mennene og det arbeidet de utfører?

Uten penger - hva kan vi gjøre? Yte moralsk støtte?

Hva mener dere? Styret er lutrer øre.

På neste side kan dere lese Aftenpostens og TIMES reaksjoner vedrørende Landminekonferansen i Oslo.

AVTALEN BLE AMPUTERT

Kan man kan kalle det en halv seier når kun 90 av alle verdens land undertegner avtalen?

Helkatastrofe er ordet som renner meg i hu. O.K. en halv seier i den forstand at man har fått i stand en debatt - og at 90 land er enige. Man kan jo håpe at USAs generaler tar til fornuften. Men det er lite som tyder på det.

hvis det var de som måtte rydde minene bort?

Den amerikanske Vietnamveteranforeningen engasjerte Jody Williams i 1991 i den hensikt å danne en antimine-kjoalisasjon. Hun forteller: "Da vi startet, var vi bare tre personer i rommet. Det var en Utopia." Fruktene av hennes engasjement har ført til en allianse av mer enn 1000 anti land - minegrupper. Hun er et sannhetsbevis på hva visjoner koblet med innsatsvilje og samhold kan føre til. En av de som kom tidlig med i organisasjonen mente det ville ta 30 år - minst - å få til et ratifisert antimineforbud. Nå skal det skje i Ottawa i desember, og forbudet vil tre i kraft når 40 medlemsland har undertegnet det.

En reporter i Oslo spurte om kampanjen ville bli skadelidende på grunn av prinsesse Dianas bortgang. Jody Williams fant spørsmålet "en smule overfladisk".

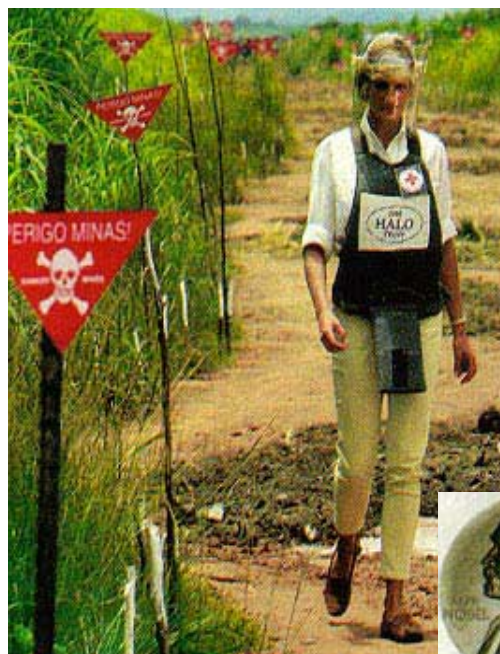
Er verdens mektigste president underlagt sine generaler? De mener totalforbud mot landminer setter 37000 amerikanske soldaters liv i fare.

Tidligere general Alfred Gray er av en annen mening.

"Vi dreper flere amerikanere med våre egne miner enn det vi dreper andre"

I følge den tyske utenriksministeren Klaus Kinkel er det å rydde landminer like vanskelig som å tømme et badekar med teskje mens kranen står på.

Kanskje beslutningstakerne hadde tatt til vettet

Siste uke sendte prinsessens familie ut en melding om at den var "Delighted" over Nobelkomiteens nyhet.

MEDLEMSMØTE OM TRYGDERETTIGHETER

Av Nils Anders Hellberg

Visste du at trygdesystemet ikke kan brukes mot deg at du selv har tatt en avgjørelse om din situasjon som ikke var etter legers anbefaling? Eller at proteser er en kroppsdel også når den ikke er i bruk?

Det lærte vi på siste medlemsmøtet hvor Prof.dr.juris Asbjørn Kjønstad fortalte oss om våre rettigheter/plikter som samfunnsborgere.

Vi var samlet i FFOs lokaler i Sandakerveien og så mange møtte opp at vi måtte bytte lokale før det akademiske kvarter var gått.

Vi har alle et ansvar for å være våkne overfor det faktum at rettigheter i dag ikke nødvendigvis er de samme i morgen. Trygdeutbetalingene bare vokser og vokser, og det vil komme innstramninger. Skal vi kunne arbeide for våre rettigheter er kunnskap en forutsetning. Styret gikk helt til topps og fikk prof. dr. juris Asbjørn Kjønstad til å holde et foredrag om temaet.

Hva er en rettighet?

Det finnes flere eksempler på rettigheter. Man har rett til alderspensjon, sykepenger og skolegang så langt vilkårene er oppfylt.

I de fleste tilfeller er det ingen diskusjon om man oppfyller vilkårene for rettigheter til trygd, men blant alle de sakene som kommer til behandling i Rikstrygdeverket, tas det iblant avgjørelser som er direkte firkantede. Så firkantede at man hverken skal eller bør godta dem.

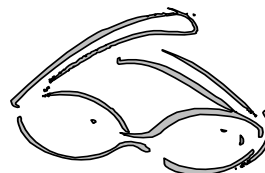
Asbjørn Kjønstad nevnte flere eksempler på hvordan Rikstrygdeverket hadde behandlet saker.

Her skal nevnes to. Den ene er tragikomisk. Den andre er grotesk.

En sjømann som brukte gebiss var ute i en forrykende storm som oppsto om natten. Skipet forliste. Sjømannen berget livet, men ikke gebisset som lå i et vannglass (gebiss gjør gjerne det når tannløse sover). Gebiss er å betrakte som en kroppsdel og som sådan ville mannen ha gebisset erstattet av Rikstrygdeverket. Det ville ikke RTV gå med på. Gebisset (hold dere fast) var nemlig ikke i bruk under forliset.

Men hadde sjømannen brukt briller

ville saken annerledes. Briller er nemlig ikke å betrakte som en kroppsdel og han ville fått erstattet kostnadene ved kjøp av nye briller. Sjømannen anket til Trygderetten som slo fast at mannen skulle få erstatning. HURRA!

Den andre saken handler om en mann som hadde voldsomme smerter i et bein og ingenting hjalp. Legen sa til slutt at den eneste måten å bli kvitt smertene på var å amputere beinet.

“Nei! Det beinet har jeg hatt hele livet og vil ikke fjerne det, selv om det gjør vondt og det finnes proteser. Dessuten er det noe som heter fantomsmerter og jeg er usikker på om det hjelper å amputere, og dette er en ikke-reversibel prosess. Beinet kan ikke komme på igjen”, svarte mannen.

Rikstrygdeverket nektet mannen uførepensjon med mindre han lot beinet amputere. Hadde han fjernet det, kunne det hende at smertene ville avta og han kunne fortsette å arbeide. Det ble en lang tautrekking mellom partene før saken endte i Trygderetten.

Det ble slått fast at mannen sto fritt til å velge for eller imot å amputere det vonde benet uten at det skulle påvirke hans rett til å motta trygd. Retten ga mannen medhold fordi han ikke kunne tvinges til å amputere et bein han selv ønsket å beholde og fordi legene ikke kunne garantere at mannen ville bli kvitt smertene.

Fatt Mot!

En kjennelse i Trygderetten skaper presedens for liknende fremtidige saker. Er du misfornøyd med Trygderettens kjennelse, kan saken ankes videre i rettssystemet - til Lagmanns- og Høyesterett.

Horrible ting, ja vel. Man skal nødvendigvis ikke godta alle avgjørelser som tas av en enkelt saksbehandler. Med kunnskap om at enhver står fritt til å anke sin sak til Trygderetten, står man sterkere. Det er derfor vi har startet forening, og det er derfor vi skal drive likemannsarbeid.

NYE

Rikstrygdeverket, rundskriv 1. mai 1997.

"Hjelpemidlet må være nødvendig for å redusere medlemmets funksjonsforstyrrelse i støtte- og bevegelsesorganene ved aktiviteter som følge av et alminnelig funksjonsnivå. Aktiviteter som ligger utenfor et alminnelig funksjonsnivå, som løping, skigåing, ridning, roing, svømming eller andre former for idretts-/mosjonsaktivitet, omfattes ikke av stønadsordningen. Det kan imidlertid gjøres unntak for barn under 18 år, se Spesialprotese". [AMEN]

Lovstifterenes oppfatning om nordmenns alminnelige aktiviteter:

- 1) Vi går ikke på tur
- 2) Vi går ikke på ski
- 3) Vi svømmer ikke
- 4) Vi sykler ikke
- 5) Vi ror ikke
- 6) Vi rir ikke
- 7) Vi løper ikke
- 8) Vi bedriver ikke andre former for mosjon

Dette må jo bety at lovstifterne mener at nordmenn foretrekker å bli påkjørt fremfor å løpe unna biler som dukker brått frem. Isteden for å nå bussen, venter de på neste.

I stedet for å rekke toalettet, tisser eller gjør de større forretninger i buksene.

I følge Rikstrygdeverkets Rundskriv ligger normal livsutfoldelse som beskrevet ovenfor utenfor Ola og Karis alminnelige funksjonsnivå.

Hvorfor? - Fordi tekniske hjelpemidler koster 0,2 % av det totale trygdebudsjett!
I følge Aftenposten 14.10.97 er Folketrygdens utgifter budsjettet til 122,8 milliarder kroner. I kroner og øre koker det ned til kr. 61,40 pr. nordmann.

RIKSTRYGDEVERKET
RUNDKRIV

Kapittel 5 § 5-15

Ortopediske hjelpemidler

Utarbeidet av
Rikstrygdeverket
Sykebehandlingskontoret
01.05.97

Kjære Medlem!

Merk deg datoen til Rikstrygdeverkets Rundskriv!

Norges Lover 1685 - 1993 inneholder ingen lov datert 1. mai.

Poenget? Arroganse.

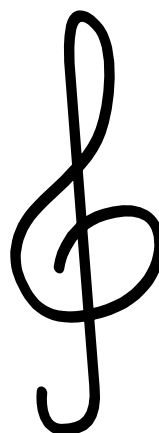
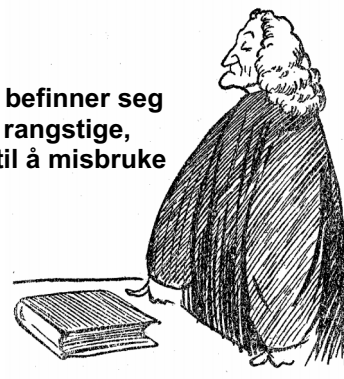
Sykebehandlingskontoret befinner seg langt nede på lovkindenes rangstige, men anser seg berettiget til å misbruke Offentlige Høytidsdager.

Det er all grunn er til å stille spørsmålet:

"Er reglene gyldige"?

Reglene er en fornærmelse mot alle borgere i Velferdsstaten Norge. Og! Reglenes tilblivelse tvilsom. "Utarbeidet av .. 01.05.1997"!

Vi skal ikke godta

**§§ DU MÅ'KKE KOMME
HER Å KOMME HER OG
VÆRE SÆR!
DET ER JEG SOM
TOLKER LOVEN HER.
OG NOEN GANGER ER
DEN ÅL REIT, OG NOEN
GANGER ER DEN ÅL
REIT, OG NOEN
GANGER ER DEN
HEEELT ÅL REIT §§**

Avhengighet av tekniske hjelpemidler og tilfeldige saksbehandlere er til tider PYTON! Derfor skal og bør ikke beslutningstakeres misbruk av myndighet og posisjon godtas. [AMEN]

SKJELETTFORANKREDE BENPROTESER

Det startet med behandling av tannløshet på 60-tallet. Pasientene fikk satt inn skruer i kjevebenet og nye tannkroner festet på disse.

Siden tidlig på 90-tallet har man i Sverige drevet et utviklingsprosjekt som kommer benamputerte til gode.

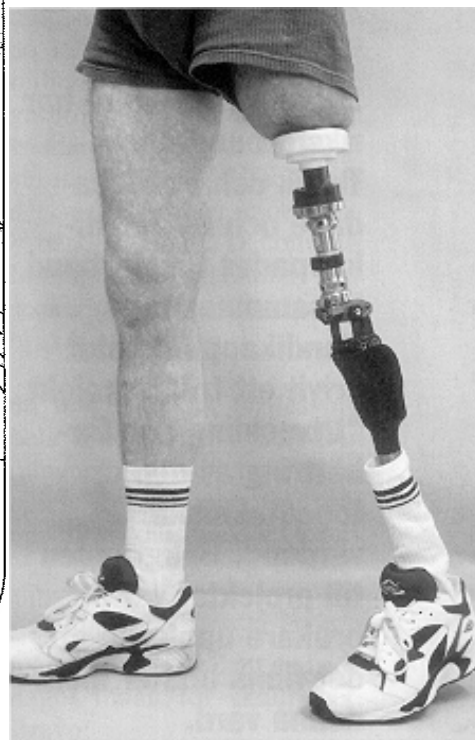
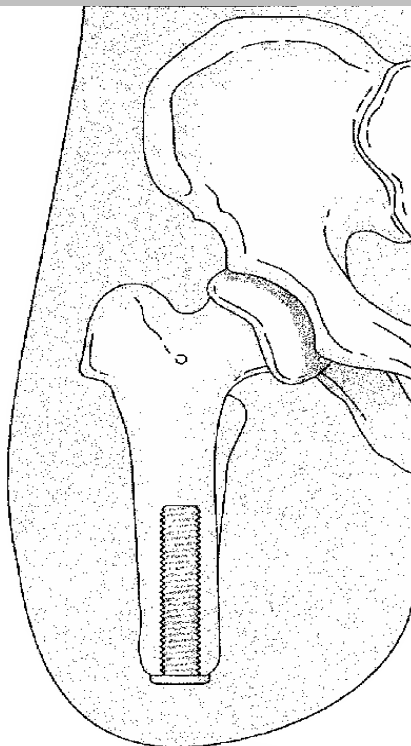
Amputasjonsnivået avgjør hvor store fordelene blir. Korte under- og overarmstumper, korte lårstumper samt tommel og fingeramputasjoner kan få hevet funksjonsevnen.

Fordeler med metoden er:

- 1) Enklere å få protesen på
- 2) Mindre eller ingen gnagsår som ved bruk av hylseproteser
- 3) Stor grad av kontroll over protesen
- 4) Økt sittekomfort

Ulemper:

- 1) Tidkrevende behandling da den krever to operasjoner og trening med protese kan først startes 4-6 uker etter andre operasjon
- 2) Full belastning kan først skje etter 6 måneder
- 3) Dårlig benkvalitet kan føre til at innsetningen løsner
- 4) Som følge av infeksjon kan innsetningen løsne
- 5) Metoden er dårlig egnet for svært korte *leggstumper*

Et alternativ til hylseproteser?

Med den raske utviklingen som er på gang i proteseindustrien kan man ikke se bort fra at selv de med svært korte leggstumper vil kunne komme til å nyte godt av denne teknologien i en noenlunde nær fremtid.

En del av behandlingsteamet som står for prosjektet som nå skal fortsette:

Stående fra venstre: *Per Ingvar Brånemark, Ronny Bergkvist, Björn Gutenberg, Bjørn Rydevik*, (sittende fra venstre) *Stewe Jönsson, Kerstin Hagberg og Rickard Brånemark*

Kilde: KFAnytt
Nr. 2
September 1997

Forteller om Bent Heins videre historie.

Som du kanskje husker fra tidligere utgaver av MOMENTUMnytt fikk ikke Bent Hein, da han skulle skifte protese etter 17 år, en moderne protese som ville gjøre livet meget enklere for han.

Nå har Bent Hein fått det.

Et fond har finansiert Air Flex Fot og TEC-interface hylse til han.

Bent Heins livskvalitet er øket enormt. Han sier at livet er skjønt, men at han dessverre må erkjenne at den danske velferdsstaten er på vei ut, og dermed også muligheten til å nyttiggjøre seg dagens moderne proteser.

Det samme er nå i ferd med å skje i Norge. Det er derfor viktigere enn noen sinne å stå samlet.

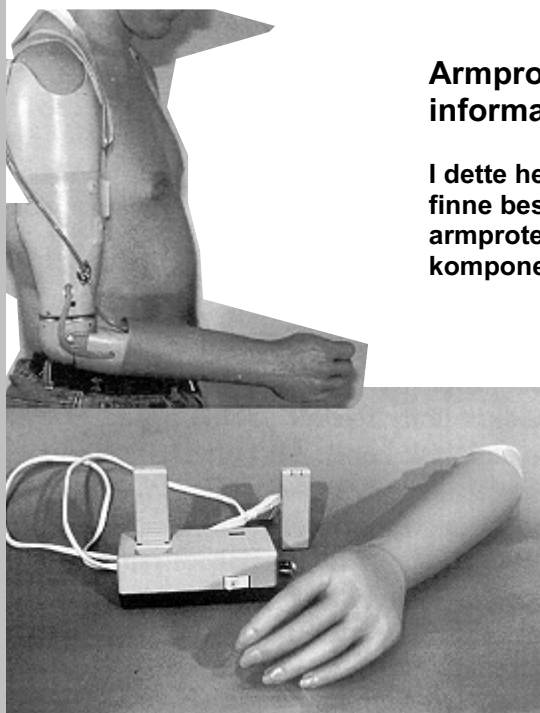
Blir vi bare mange nok - og vi står samlet - vel da er det en mulighet for at:

VELFERDSSTATEN NORGE forblir en VELFERDSSTAT.

SAMHOLD GJØR STERK -

HUSK DET!

KFAnytt inneholder også opplysninger om to interessante brosjyrer for oss som er protesebrukere.

Armproteser - information till brukare

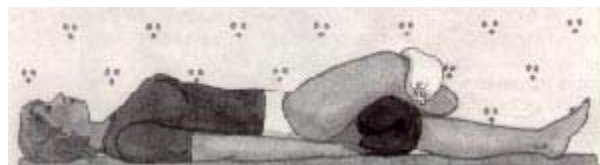
I dette heftet på 24 sider vil du finne beskrivelser av de vanligste armproteser og deres komponenter.

Du får også gode råd om hvordan du skal ta vare på protesen din.

Heftet er på svensk, men det språket er ikke vanskeligere enn at man forstår hva som står i det. Pris svenske kroner 50.-

inkl.moms og frakt. Best.nr. 95363

Jag går med benprotes

Dette heftet på 40 sider tar opp medisinske årsaker til amputasjon, protesens utseende, stell av protese og

Det inneholder også et treningsprogram og forslag til praktiske løsninger og hjelpemidler.

Heftet er absolutt verdt sin pris som er: svenske kr. 75.- inkl. moms og frakt. Best.nr. 95353

Disse 2 heftene burde være tilgjengelig på norsk. Det er de dessverre ikke. Det ble bekreftet over telefon 29.10.97.

MOMENTUM vil ta initiativet til at disse blir oversatt og distribuert til fagfolk som har med brukerne å gjøre. Inntil så er skjedd vet du som leser av **MOMENTUMnytt** at de eksisterer og at prisen er overkommelig.

Som ny protesebruker føler man seg nok ofte som et eneste stort spørsmålstegn. Livet er jo totalt forandret.

Alle livets trivialiteter, slike som:

- dusje
- legge seg
- gå på toalettet, etc.

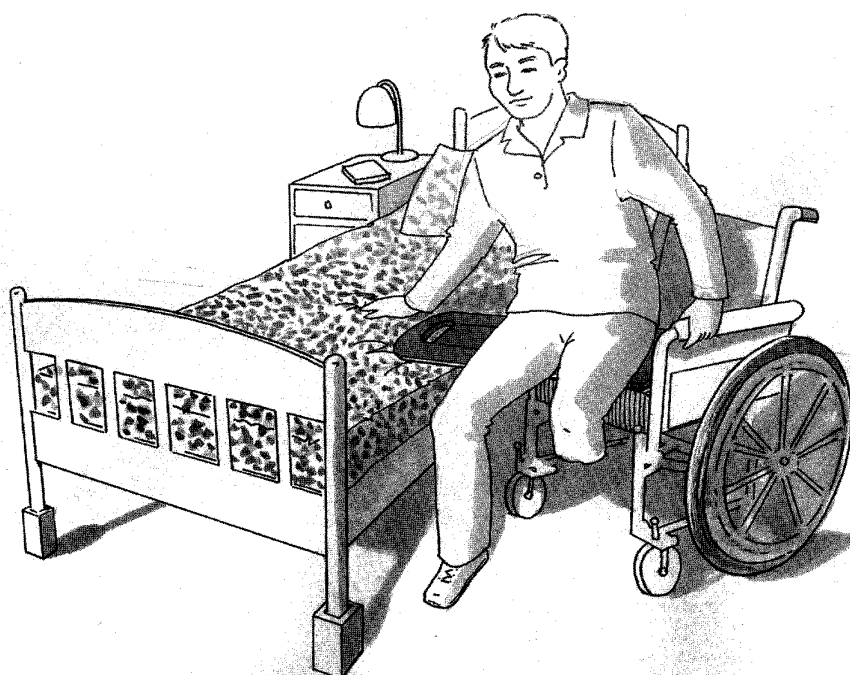
synes uoverkommelig å mestre.

Det er ikke tilfelle. Nytenkning og kunnskap er det som skal til for at hverdagen skal bli lettere.

Et eksempel på at det å dusje ikke behøver å være et problem viser tegningen til venstre.

En dusjstol eller et badebrett gjør det mye lettere for en nyamputert å holde sin personlige hygiene på topp.

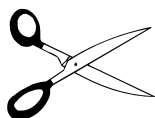
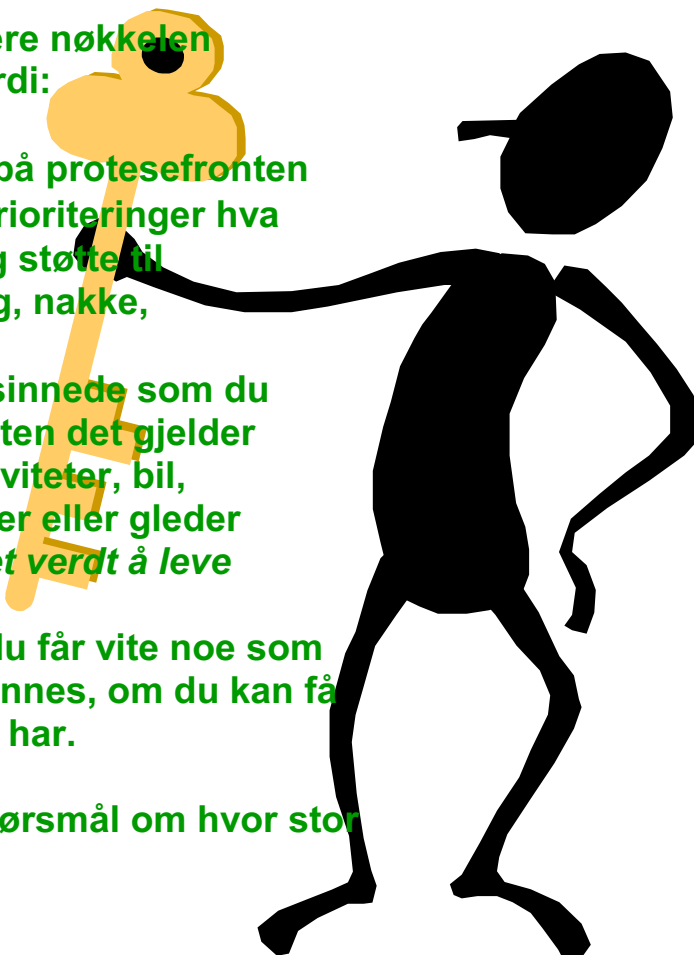
Tegningen her viser at treklosser kan være nyttig til så mangt. Bl. annet å bygge opp en seng slik at man lett kommer over fra rullestolen til sengen - og motsatt.

Medlemskap i MOMENTUM kan være nøkkelen til forbedring av din livskvalitet fordi:

- ◆ Du blir oppdatert om siste nytt på protesefronten
- ◆ Du får kunnskap om politiske prioriteringer hva gjelder tekniske hjelpemidler og støtte til behandling av følgeskader (rygg, nakke, skuldersmerter)
- ◆ Du får anledning til å treffe likesinnede som du kan utveksle erfaringer med, enten det gjelder tilpasning av protese, fritidsaktiviteter, bil, trygderettigheter, smerter, sorger eller gleder
- kort sagt - alt det som gjør livet verdt å leve

På egen hånd, er det usikkert om du får vite noe som helst om hva slags proteser som finnes, om du kan få dem og hvilke andre rettigheter du har.

Uten MOMENTUM kan det være spørsmål om hvor stor porsjon flaks du har.

Vennligst kryss av det som passer.

_____ Jeg ønsker hovedmedlemskap for protesebrukere

_____ Jeg ønsker å bli støttemedlem (venner/pårørende/fagpersonell)

_____ Vår bedrift ønsker å bli støttemedlem

_____ Jeg ønsker mer informasjon om MOMENTUM

Navn:.....

Adresse:.....Postadresse:.....Fødselsdato:.....

Telefon:.....Mbltelefon:.....Fax:.....

Signatur:.....Sted:.....Dato:.....

Vennligst klipp ut denne slippen og legg den i posten til **MOMENTUM, Grinistubben 6, 1343 Eiksmarka** eller send den pr. fax **22 44 33 19**

Hovedmedlemskap koster minimum kr. 150.- pr. år.

Støttemedlemskap koster minimum kr. 100.- pr. år.

Støttemedlemsskap for bedrifter minimum kr. 300.- pr. år. Beløp utover dette mottas med takk!

MOMENTUM respekterer taushetsplikten nedfelt i Lov om personregistre m. m..

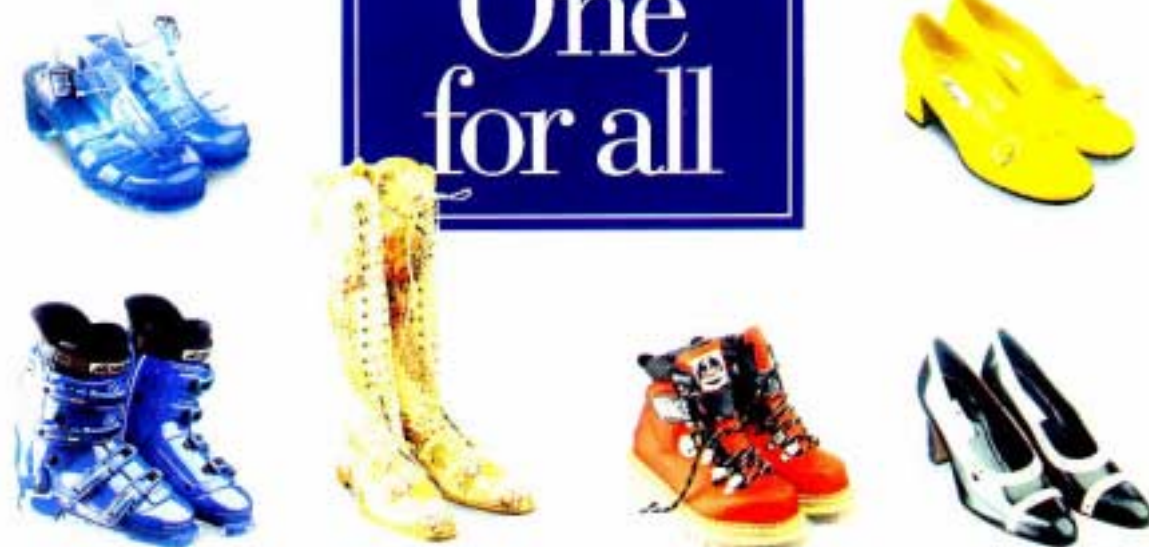
Når din innmelding er registrert vil du få tilsendt innbetalingsblankett på medlemskontingent for inneværende år. Når innbetalingen er registrert vil du få tilsendt siste medlemsblad MOMENTUMnytt.

Masterstep™

1 for all

One for all

Masterstep™ är en oändligt anpassningsbar protesfot som passar de allra flesta typer av skor.

Den ställs in efter kroppstyp och aktivitetsnivå och har en ställbar klackhöjd som användaren själv lätt justerar.

Masterstep™ är energilagrande och anpassar sig automatiskt till varierande belastning. Du kan gå, jogga och springa, utan justering, med samma protesfot. Masterstep™ anpassar sig till vilken terräng och förhållande som helst för att ge en naturlig förflyttelse som möjligt.

Med Masterstep™ blir valet enkelt – EN protesfot för ALLA tillfällen!

Kontakta Din ortopediska
läkare för information!

 Pi Medical

Box 67, S-751 03 UPPSALA
Tel 018-15 21 15, Fax 018-13 06 09